

BESZÉLGETÉS THURÓCZY SZABOLCCSAL

„Mindenki a maga szintjén nyomorog”

KŐVÁRI ORSOLYA

„AZ ÉLET NEM KÖNNYEBBÉ, DE SÚLYTALANABBÁ VÁLÁSÁVAL A SZÍNÉSZET IS SÚLYTALANABBÁ VÁLT, NEM KÉPVISEL MÁR AKKORA ERŐT.”

Thuróczy Szabolcs, az HBO *Aranyélet* című sorozatának családfeje, áprilistól Till Attila *Tiszta szívvel* című nagyjátékfilmjének egyik főszerepében látható. Pintér Béla és Társulatának alapító tagja, legfrissebb színházi bemutatója a *Fácántánc*.

• *Két személyesebb fotód függ egymás alatt az otthonotok falán, az egyik Trieszben készült, édesapáddal és a bátyáddal vagy rajta, a másik az első filmedből, az Anarchistákból való, és egy Temessy Hédivel közös jelenetet ábrázol.*

Amiben ölbe veszem és behozom a kádból. Miért fontos nekem? Olyan nagy élmény volt számomra, olyanfajta intimítást éltem át akkor, ami valahányszor ránézek a képre, visszajön. Amikor Szegeden éltem, a *Kárhozat* plakátja lógott a falamon. Temessy egy esernyőt tartva közeledett rajta, kopott kabátban, kutyák lézengtek körülötte. Gyönyörű, csillogó nőnek láttam, akinek a nőiessége az utolsó pillanatig nem kopott meg, óriási belső erővel feszítette ki ezt az állapotot. Különös, filmes nagyasszonynak tartottam, aki méltósággal játszotta a vécsénéit és a pénztárcát lopó grófnőt is. Ahogy ő dolgozott, az meghatározta a filmzéshez való hozzáállásomat.

• *Kifejtéd?*

Nagyon keveset kérdezett, ez nagyon tetszett. Nem szeretem a sokat kérdezősködő színészeket, mert a sok kérdés arról árulkodik, hogy magukban is bizonytalanok, nemcsak a rendezőben. Rendkívüli érzékenységgel közelített mindenkihez, nagyon figyelt a part-

nereire, és elképesztő módon értett a nőanszokhoz. Mindig tudta, mi áll jól neki. Csodás humora volt.

• *Többször hangsúlyoztad, hogy ami igazán érdekel egy filmben, az a színész. Temessy kapcsán jut eszembe, hogy vannak színészek, akiknél nem a bravúros színészművészet dominál, hanem valami különös jelenlét, ami átlép a profizmus korlátain, nem nagy alakítás, mégis képes behozni egy külön világot.*

Hát igen, ilyen volt Dettre Gábor *Gangesz*-filmjében Ternyák Zoli (*Felhő a Gangesz felett*, 2001). A személyisége végigsöpört mindenem, átizzította, felemelte a filmet. Hitegették, hogy a szemlén biztosan kap majd díjat. A Lukács-fürdőben találkoztam vele utoljára, mondta, hogy megy gőzbe, szaunába, összerakja magát, hogy jól nézzen ki. Mosolygós volt. Végül nem kapott semmit. De emléthetjük Máté Gábort, a *Mielőtt befejezi röptét a denevérből*. Ő is átlépett ott színészileg valami korlátot, amitől a film háttorzongatóbb lett. A *Simon mágust* Enyedi Ildikó Andorai Péterre írta, tudta, hogy a kőből szobrot fog faragni. Van, hogy a rendező megérzi, hagyni kell a színészt, hadd „szabaduljon el”, hadd mutasson többet magából, mert felismeri, hogy ettől ő is más dimenzióban tud működni. Ritkán fordul elő filmben, hogy a színész rántja magát a rendezővel.

• *Azt hiszem, mondhatjuk, hogy ilyesfajta szabadságot adott neked Till Attila a Tiszta szívvel című filmedekben.*

Tilla többször elmondta, igazából az érdeklő, amikor olyanok látják, amilyen va-

lójában vagyok, a civil életem számára hatásos gesztusaira keres szituációkat. Van, aki úgy szereti a körtét, ha az már túlrejt, majdnem megrohadt, más akkor, amikor még alig lehet beleharapni. Én az érettségnek azt a fokát szeretem, amikor az összes férfierő és az összes gyengeséged együttesen ad ki valami komplex dolgot.

• *Nagy lélek, nyomokban mély érzések, nem mindig rossz fiú, de sosem jó. És a kisiklás mindig benne van. Összefoglalhatjuk így a filmes karakteredet?*

Igen, valahogy mindegyik megcsúszik, valami mindig elromlik. Az érzelmeim végül sosem tudja elfojtani. A félhülye maffiózó után jöttek a pszichopata, őrző karakterek, aztán a nőket tárgyiasító férfitípus a *Társasjáték*-kal, aztán a kisember, az utca embere az *Aranyélet*-ben, aki valahogy mégis többre képes, mint az utca embere, pedig ezt ő maga sem gondolná. Nem menekülhetsz az elől, amire a külsőd, a tartásod, a hangod predesztinál. A *Szerdai gyerek* János egy finomabb, apróbb rezdulésekből felépített karakter. Belül ég, forrong, közben a döntései olyan szinten mozognak, hogy nyolc vagy tíz literet tankoljon-e. Pipogyasága alatt világfájdalmakat él át, iszonyatosan vágyakozik. Ezzel sokat szöszmötölttem.

• *Mindben ott van a küzdelem a pusztában maradásért. Te magad is tartasz a kisiklástól, van olyan félelmed, hogy egyszer csak kihúzzák alólad a szőnyeged?*

Most jó helyzetben vagyok. A pályámat, a művészi lételemet tekintve biztonságban érzem magam. Azt hiszem, arra a félelmemre gondolsz, hogy mindig érzem, semmi sem végtelen, hogy ez tart valameddig, aztán jön az óriási csend... Régebben, egy jó színész pályáján valahogy evidensebb volt a folytonosság. Törés nélkül végigdolgoztak több évtizedet.

• *Hol lehet ma már akkora pályát befutni, mint anno?*

Sehol. Az egy másik korszak volt. Egy év alatt forgathattak akár nyolc-tíz filmben, elképesztő rendezőkkel, olyanokkal, akik közül egyikre sem mondhatja az ember, hogy hát, vele inkább most nem dolgozom. Százötven tételes filmográfia szerepeltek nem egy színész neve alatt, minden karaktert végigjátszottak. Akkor a rendezők mindenkiről tudták, jó színész-e, miben jó, mire képes. Másnyak voltak számukra, máshol mozgott a bizalmi szint. Most az van, hogy menj

lődéstörténet. Színészként pedig hosszú perceid vannak arra, amit egy mozifilm esetében néhány másodpercebe kell sűríteni.

Igen, és ha lineárisan veszik fel, bele tudsz kerülni a folyamatba. Az Aranyélet forgatásának a végére szabályosan elfáradt az arcom, hatottak rám az elmúlt részek történései, nyűgjei, és ez megsegítette a munkámat. Jogos, amit a fejlődéstörténetről mondasz, abszolút érdekes, hogy például a feleségemtől való eltávolodás nem percek, hanem hónapok alatt történik meg. Átélhetőbb és könnyebben érzékeltethető.

• *Mondják az Aranyéletről, hogy a rendszerváltás utáni társadalmi, politikai, gazdasági változások következményeiről szól, ami sokak életét jégre vitte. Csáldok széteséséről. Talán az Ónodi Eszterrel való kettősötök ereje miatt, de számomra elsősorban egy házasság története.*

Ez már az a fázis, mikor a pénz, a praktikum, a ház tartja össze őket, miközben az utalások, a múltból előbújó képek elárulják, ez egy nagy szerelem volt köztük.

• *A mindennapi küzdelem?*

Mindenki a maga szintjén nyomorog. A pénz átította az összes érzékszervüket, és az elhidegülés végigdüböngött az egész családon. A hitel lélekbörtönben tartotta őket, minden arról szólt, hogy működőképes családnak tűnjének, miközben annak már nyoma sem volt. És tipikus probléma, hogy nincs elég belső intelligencia ahhoz, hogy ugyanúgy szólj egy nőhöz húsz év után, mint annak előtte. Hogy mindketten eltompulnak, elfelejtik, milyen egy érintés. Igazán komoly emberi kapcsolatokban ez nem múlik el. Az a kérdés, van-e arra vágyad, hogy a másíknak örömet szerezzen. Ha valamelyik félnek nincs, az előbb-utóbb oda vezet, hogy ki kell mondani, kihűlt a kapcsolatunk. Naná, hogy kihűlt, te se raktál évek óta a tűzre, meg én se.

• *Amikor hét évvel ezelőtt interjúztunk, azt mondtad, igazából filmezni szeretnél, mert ez másfajta létezést kíván.*

Én nem tudok tervezgetni, nincs koncepcióm, meg tudom élni viszont a pillanatokat. Azokban a sűrített időintervallumokban, amit a filmezés jelent, komfortosan érzem magam. Szeretem az intenzitást, a gyorsan égető katarzist, az érzést, hogy ez a legjobb, ami most történhet, majd utána szeretek kidobni, elfelejteni mindent, és készülni a következő pillanatra. •

el castingra, majd visszahív egy hölgy három hét múlva, hogy kéne egy recasting...

• *Nagyobb formátumú rendezőknek látod a régiéket?*

A 70-80 -as években másképp viszonyultak a politikai, társadalmi aktualitásokhoz. Érdekelte őket a háború, a szegénység tematikája, mindenféle, de elsősorban és igazából az ember. A személyiségek erőteljesebben jelentek meg. Ezért kapott kiemelt státuszt a színész. Gondoljunk bele, kik ülnek Az ötödik pecsétben az asztal körül. Ha ma egy ilyen színésszel szembekerülnél, már azzal lesöpörne, hogy rágyújt. A rendező zsenialitása sokszor abban állt, hogy milyen színészeket tudott leültetni egy ilyen asztal mellé. Az élet nem könnyebbé, de súlytalanabbá válásával a színészet is súlytalanabbá vált, nem képvisel már akkora erőt. A rendezők meg a saját koncepció megvalósítását akarják látni, az fontos, nem a színész. És gyakran előfordul, hogy ha az ember nagyon keresi azt a témát, amiről azt gondolja, érdekes lehet, az végül nem lesz érdekes. Az a jó, ha közlésvágy feszíti, ha fájdalma van, amit nagyon el akar mondani. Nem szabad azzal törődni, hogy sikeres lesz-e.

• *Te hogy érzed, Tillának miért volt fontos a kerekesszékes világ?*

Mindig érdekelte a lenézettek, a kissemmizettek, a szerencsétlennek tűnők világa. Van egy jelenet a filmben, egy öreg néni odamegy a kerekesszékes ülő Zolihoz és aprópénzt ad neki. Azt gondolják, hogy szánni kell, hogy így kell segíteni neki. Ahelyett, hogy váltana vele pár szót, megtudna róla

Horváth Lili:
Szerdai gyerek
(Thuróczy Szabolcs és Vecsei Kinga)

valamit, előre eldöntötte magában, hogy nyomorult, az életre alkalmatlan. A kissemmizett ember vágyáról szól a film. Arról, hogy nin-

csenek előre eldölt sorsok. Azt a kérdést feszegeti, hogy a fogyatékkal élő emberek vágyai felülemelkedhetnek-e a hétköznapjaik realitásán.

• *Azzal, hogy a hagyományos értelemben vett játékfilmekhez mérten nagyobb arányban kötik le dokumentarista részeket a rendezőt, a sorsok elmélyítésére törekszik?*

Ő tudna pontos választ adni, de azt hiszem, igen, erre szükség van, nincs benne tetszelgés, öncélúság, működik a film belső logikája, minden jelenet értelmet kap a későbbiekben. Nem autentikus felületként akarta használni ezeket az embereket, mert akkor nincs igazi fájdalom. Meg akarta mutatni, hogy az ő életükben ilyen egy hétköznap. Nem szebb.

• *Sorrentino Ifjúságában a Jane Fonda által játszott karakter részben azzal utasít vissza egy filmszerepet, hogy a televízió a jövő.*

Kétségtelen, hogy nézők széles rétege megszerette ezt a formátumot. Az elmúlt bő évtizedben a sorozatok profibbakk, vonzóbbak lettek, a forgatókönyv megírásától a színészválasztásig közelebb kerültek a mozifilmek színvonalához, gyártóik pedig nem vállalnak akkora rizikót, mint amelyet egy-egy mozi jelent, kipróbált sémák szerint működő szériákat gyártanak.

• *A jól megírt sorozatnak előnye, hogy érzékletesebben ábrázolható benne a fej-*